

Zprávy z České



Příloha

Na procházku k Marušce

Dnes bychom vás chtěli pozvat na další procházku po našem okolí, tentokrát ke studánce U Marušky. Těm, kteří při hledání Kučírkova pomníčku podle návodu v minulém občasníku trochu bloudili, se omlouvám a rovnou slibuji, že najít „Marušku“ bude mnohem snazší. Ke „Kučírkovi“ jsem opomněla zdůraznit jednu důležitou instrukci – spouštět mimo značenou cestu se musíte až ze skutečného vrcholu Velké Baby, tedy od rozcestníku, který je opatřen vrcholovou knížkou Brněnské výškovnice (název Velká Baba přitom najdeme už u dvou rozcestníků před vrcholem). Nejjistější asi bude vzít chytrý mobil a družice vás navede, pomník je na *mapách.cz* označený.



To Maruška leží přímo na červené turistické značce vedoucí do Jinačovic, ostatně pravděpodobně ji většina z vás dobře zná. Studánka – hned pod cestou – je zastíněná skupinkou buků, jinak je ale dnes obklopená kůrovcovou pasekou (pamětníci zapláčou). Přímou na ni navazují dvě malé vodní nádrže, takže ji těžko přehlédnete. Dokud kolem stál hluboký les, působilo stinné místo s jezírky pokrytými rozkvetlými lekníny opravdu romanticky, jako pro Rusalku. I tak má ale stále své kouzlo. A možná i pohnutou minulost.

Pod dubem, za dubem, tam si na ně počíháme

Pověst, která se ke studánce váže, však nijak romantická není. Není ani o éterických vílách tančících tu v mlžném oparu, ani o dobráckých zbojnicích, kteří bohatým brali a chudým dávali. Prostou dívku Marušku tu prý totiž právě loupežníci zavraždili. Pověst zaznamenal kronikář z Kuřimi, odkud děvče mělo pocházet. Coby hodná dcera nesla Maruška tatínkovi do lesa oběd. Když sestoupila ke studánce, aby se osvěžila a napila, loupežníci ji přepadli a bez lítosti v ní utopili (už tehdy tu asi bývala tůňka, dnes jsou v okolí studánky hned tři jezírka, kde by k hrůznému činu mohlo dojít). Lidé pak po Marušce místo pojmenovali.



Tolik tedy pověst, pravděpodobně hodně stará. Říká se, že taková vypravování mají často nějaké pravdivé jádro, skutečnou událost, kterou pak lidská představivost dotvoří. U této stručné pověsti je to více než pravděpodobné. V našich lesích se to skutečně loupežníky jen hemžilo. A co víc, jeden z nich, jistý Morávek Kořimskéj měl spadeno právě na Kuřimáky! Ti po hrů-

zostrašných zážitcích ze svých obchodních cest do Brna jistě pocítili potřebu varovat své děti před nebezpečím, které na ně v lese číhá. Proto se snad zachovala pověst s nebohouskavou Maruškou v hlavní roli. Ale mord se klidně mohl odehrát přesně tak, jak pověst vypravuje. Pro loupežníky totiž vražda nebyla ničím, čeho by se štítily, snad i proto, že trest smrti jim hrozil už za „obyčejné“ okrádání lidí, takže proč jim (třeba

jako nebezpečným svědkům) rovnou nezakroutit krkem...

Drsná svědectví

Jak toto všechno víme? Především z výpovědí samotných loupežníků. Dochovaly se v tzv. smolných (nebo taky černých) knihách. Je to drsné čtení, které za drsných podmínek vznikalo – zločincům k rozvázání jazyka pomáhala vynalézavost tortury. Ta měla svůj prostý účel:

vyšetřovatelé potřebovali rozbít bandy, kvůli kterým bylo na cestách tak nebezpečno a bylo tak snadné přijít o krk. A k udávání kumpánů se polapení uchylovali většinou právě až na mučidlech.

Jestliže historie naší vesnice příliš hluboká není, osadníci ji založili až r. 1785 a nemůžeme se tedy chlubit žádnou středověkou zmínkou o obci jako jiní, pak v historii loupežnictva zaujímá naše území významné místo. O Vostré horce jako dějiště nejednoho přepadení, stejně jako o nedalekém Červeném vrchu (první kopec, který překonáváme po silnici na Svitavy, před Podlesím), se ve Smolné knize velkobítešské dočítáme poměrně často. Ocítáme se tak v druhé polovině 16. stol., to tu široko daleko nebylo žádné sídlo, snad jen hospoda (dnes Baumannova) už stála. Možná byla pro putující záchranou, ostrůvkem bezpečí. Vyloučit ale nemůžeme ani to, že hospodský musel loupežníky trpět, aby mu dali pokoj, nebo být s nimi dokonce na zločinech smluvený, jako tomu bylo kousek dál po trase Trstenické stezky – v Závisti (dříve příhodněji Brlohu). Hospodě se tam přezdívalo Myší past, loupežníci prý mizeli i s kořistí v podzemní chodbě, ústící přímo v hospodě. Naše hospoda snad ale tak strašnou pověst nikdy neměla, ostatně ve smolné knize jsou záznamy o tom, že „naši“ lupiči se scházeli a dělili v osvědčené krčmě v Zábrdovicích, kde od nich tamní hostinský odkupoval zboží.

Loupežníci se u nás (stejně jako jinde) zdržovali jen přechodně, kvůli bezpečí ne-setrvali na jednom místě dlouho. Však také často vedli dvojí život, jeden navenek slušný, civilní, a loupit si jen občas odskočili. Nejčastěji se tu uhnízdili v době hojně navštěvovaných trhů, kdy lidé z blízkého okolí i vzdálenější Vysočiny proudili do Brna se zbožím a s tržbou a nákupem zase zpět. Lotři vytvářeli početné bandy, takže ubránit



se bylo takřka nemožné. Prý tehdy bývala šance, že přepadený bez úhony přežije, tak půl na půl.

Památné přepadení v Horce

Tak Pavel Turek, syn pastýře Petra z Nedvědice, vyslýchaný v Novém Městě na Moravě 14. a 19. prosince 1579 vypověděl, že u Vostré horky se jich sešlo šestnáct. *Tu že vzali Kohoutkovi ze Žďáru 15 zl., pacholku Konývkovu z Věcova váček s 7 zl. a vůz jemu převrhli, též z Kořima některým lidem, kterýchž neznali, vzali soukna, plátna, kteréhož sobě tíž lidé nakoupili. I šaty z nich brali, zejména tyto: kabát tuplbarchanovej jeden, plášť rudej mužskej novej jeden, kolárky ženský dva s hotovými penězi, co jich tu vzali. Tito čtyři ušli: Táborek, Morávek Kořimskej, Václav Košilka, Jan Suchánek a ostatek těch dvanácte osob šaty ty, co jich tu pobrali, prodali Matoušovi, krčmáři v Zábrdovicích za 10 zl. a těch dvanácte osob těmi penězi se rozdělili věrně a pravě, nebo Jíra syn Kralovců z Jaroměřic dělil je těmi penězi a při tom vzatku Morávek Kořimskej tu u Vostrý horky odpověděl Kořimskejm, že je vypálí, a tu je Kořimskej bil a sekal nejvíce, a pravil jim: „Toto sou moji hromy a šelmy, že od nich nemohu jmiti podílu.“ A v té bitvě Jíra Kralovců z Jaroměřic kord sobě přerazil a tu toho kordu nechal, když Kořimské bili.*

Ano, je to tak, naše Horka byla svědkyní učiněných masakrů! Kdepak by nás dnes napadlo, když kráčíme procházkou kolem rybníčka a mezi chatami, jak nebezpečno tu kdysi bývalo! Nebylo to ani poprvé a jistě ani naposledy, kdy zrovna na tomto tehdy odlehlém místě staré obchodní stezky došlo k loupeži. Ale právě vyličené přepadení o brněnském jarmarku na svátek sv. Kunhuty vzbudilo asi velkou pozornost i patričnou reakci. Banda byla následně do velké míry zlikvidována.



Přestože se podařilo vypátrat a zachytit jistě jen malý zlomek toho, co vše se tu během staletí odehrálo (samotná Smolná kniha velkobítešská zahrnuje jen období 1556 – 1636), o oblíbenosti naší lokality nemusíme pochybovat, záznamů je dost:

Týž jsme zabili jednoho člověka, když jest od Vostrý horky jel, vyznává r. 1563 jistý Pavel Špalda z Lomnice a zároveň jmenuje své kumpány, kteří se mnou na horách a na silnicích stávali a se mnou loupili a kradli, k čemu sme mohli

přijíti... A přidává, že ukradli dva koně Janu Beranovi v Kořimě.

Kdo z koho

Zato další přepadení se této bandě nepodařilo: *Když jest pán Kytlic starý sám třetí do Brna jel, vystoupili jsme nás 6 na něho u Vostrý horky, totiž Vít Kužel ze Štěpánovic, Vávra Příbyl, Jiřík Čert, Jan Ančinčin, Jan a Vašek, synové Tkadlcovi. Pak z těch 6 spolutovaryšův mejach pán Kytlic udeřil z ručnice na Vaška, syna Tkadlcova, takže mu stehno jeho prostřelil. I v tom sme se různě rozběhli.*



Tehdy se přepadený ubránil, ba co víc, jednoho z loupežníků těžce zranil. To byla ale spíše výjimka a svědčí o odvaze a odhodlání pana Mikuláše Kytlice, kterého loupežníci měli dlouhodobě v hledáčku. Byl totiž „ouředníkem pernštejnským“, a tak často cestoval i s penězi a cennostmi, podobně jako pan Jan Doubravnický (vypovídá opět nedvědický Pavel Turek):

Týž vyznal Pavel Turek, že podruhé u Vostré horky s těmi všemi tovaryši na pana Jana Doubravnického stáli, když jel do Brna s penězi. Jíra Kralovců a Kutlof chtěli jej zabít a já jsem jim nedal. Prosil jsem jich pro Pána Buoha, aby na něj nevystupovali, že bychom těžkost měli.

Nevím, zda na loupežníky zapůsobilo dovolávání se Pána Buoha, ale patrně uznali, že je zbytečné popouzet si vrchnostenské úředníky, kteří jim už i tak šli po krku. Pavel Turek se jich podle své výpovědi nejen zastával, dokonce je prý před svými druhy i sám varoval, ale zároveň neopomněl na mučidlech vyhrožovat, že pokud to s ním špatně dopadne, oba pohlaví skončí stejně špatně. Kamarádi se za něho pomstí a zabijí je, jak by to ostatně nejraději učinili již dávno, kdyby jim nebránil.

Pavel Turek přece zaspíval

Pavel Turek nakonec i přes naléhání kamarádů (navštívili ho ve vězení a prosili, aby je neudával) nevydržel a na mučidlech přece jen zaspíval. Patrně i díky tomu Kralovcovy syny chytli. Podle svědectví Suchánka, dalšího polapeného člena bandy, se ale předtím Jíra Kralovců skutečně minimálně pokusil pomstu za Turka vykonat, aspoň tedy o tom kumpány informoval: *Milí bratříčkové, dočkám tu jednoho nemilého svého člověka, jednoho ouředníka, na kteréhož že čekali v jednom jedlovém lese*

na silnici jdouc k Prostějovu, v kterémžto lese jest rybník, a že ten ouředník nejvíce o bezhrdlí Turkovo stál. Zda svůj záměr stihl, nevím. Těžko říct, zda lotři svého „milosrdenství“, ke kterému je Turek pro Pána Buoha ponoukal, nelitovali, když je pak v mukách vedli na šibenici.

Víra nebo pověra

Většinou si ale loupežníci z Pána Boha moc nedělali, soudě podle toho, že zabít faráře jim nečinilo žádný problém a kostely patřily k jejich nejoblíbenějším objektům k vykrádání. Posvátné monstrance a kalichy bez uzardění roztloukli a jako drahocenný šrot prodávali Židům, kteří neměli problém kov tohoto původu zpeněžit.

Ale nedá se tvrdit, že by loupežníci nevěřili vůbec v nic, naopak, že byli pověřiví až hrůza, o tom vypovídá následující záznam krutého rituálu, kterého se alespoň někteří dopouštěli (jemnocitnější necht' následující odstavec raději přeskočí).

Loupežníci nešetřili ani ženy, bylo jim jedno, jestli zabijí stařenu pro trochu koření nebo oberou děvečku o šaty, to byla holt jejich „práce“. Ale ty těhotné pro ně měly zvláštní význam. Mikuláš Miča z Předklášteří na útrpném právě v Tišnově vyznal, co s nimi dělali: *A z těch všech žen děti vyřezavše a z nich 4 z dětí srdce, plíčky a játry vybrali a je v Čechách v Čertový krčmě vařili, totiž Martin Roháč z Byteše a Jan masař Čech to vařil, a to spolu všickni tři sežrali a pravili, že proto, aby lepší smělost srdce měli, aby jim to lotrovství déle trvalo. – Amen.* Zjevně loupežníci nebyli žádní hrdinové bez bázně a hany, jak si je pozdější doba romantizovala. Odvahu ke svému riskantnímu životu se pokoušeli získat pomocí nechutných čarodějnických úkonů, jak odpovídalo tehdejší představám. Pomohlo to? Asi moc ne, Mikuláš Miča i Martin Roháč byli i přes „magickou ochranu“ polapeni, krutě mučeni a popraveni. Stejného rituálu se dopustil i údajný vůdce bandy z Vostře horky Táborek, a jak jsem zaznamenala z výpovědí dalších popravených, byl to vůbec „zvyk“ mezi loupežníky poměrně rozšířený. Ani nechci domýšlet, že by snad naše Maruška od studánky byla v pozeňnaném stavu.

Největší sériový vrah působil i u nás

Než ovšem Mikuláše Miču a Martina Roháče polapili, stihli napáchat mnoho zlého. A to i u nás, tentokrát na Červeném vrchu, kde jednoho člověka zavraždili a obrali o 8 zlatých.

Martin Roháč z Byteše (Velká Bíteš) dokonce dodnes vévodí se svými 59 mordy žebříčku našich sériových vrahů. Jak se k tomuto postavení propracoval? Prý býval vojákem, který ve válce s Turky přivykl krutosti a zabíjení a po jejím náhlém ukončení se pokoušel uživit dál tím, co uměl. Jen už nepřepadal zuřivého nepřítele v boji, ale pokojné obyvatele a pocestné. Protloukal se tak cestou z Uher, ale i doma mu bylo zatěžko se s výnosným „povoláním“ rozloučit. A tak nakonec ve svém rodišti skončil tím nejpotupnějším způsobem, na popravišti. Snad jen jednu sympatickou věc jsme

se od něj před smrtí dozvěděli: zastal se jistého nevinného kumpána, kterého prý nutili loupit pod pohrůžkou smrti.

Podraz v Horce

Jinak totiž mezi loupežníky většinou žádné vřelé vztahy nepanovaly a jak byli úskoční k jiným, tak často i vůči sobě. Možná jste si všimli při líčení památného přepadení u Vostře horky, že Pavel Turek zmiňuje čtyři z nich, kteří „ušli“. To „ušli“ neznamená nic jiného, než že sbalili peníze a zmizeli, podtrhli svoje kamarády.

O následném rozladění podvedených svědčí další výpovědi. Třeba jistý Mikuláš, syn Tomance z Lipníka, svěd-



čil v Bystřici pod Hostýnem, že o brněnském jarmarku *přišlo deset lotrů do krčmy do Zábrdovic asi o půlnoci a tři břemena šatů přinesli tu do krčmy do Zábrdovic.*

...Týž vyznal, že jest mu Anna Kořimská, kurva jsoucí, s těmi lotry v Zábrdovicích v známost uvedla Pavla Turka a Jíru a Mikuláše, syny Kralovcovy z Jaroměřic.

Mikuláš Tomanec byl podle všeho začátečník, Anna Kořimská ho teprve uvedla do vybrané loupežnické společnosti a tak nevíme, jestli se v ostatních přesně orientoval. Navíc lupiči měli často hned několik přezdívek, bylo těžké se v nich vyznat (proto se při výsleších používal upřesňující popis). Každopádně fakt rozladění ze zrady Tománek zachytil přesvědčivě. Ze Zábrdovic, kde svůj lup řádně zapili, se lotři přesunuli do bezpečí: *...V tom když počalo svítati, smluvili se, aby se sešli u Šípu a mne namluvili, abych jim pomohl jednoho uzla šatů nésti...* Šíp, to byl pověstný les poblíž Ostrovačic, proslulé loupežnické doupe (více o tomto místě v epizodě Duchové míst 57 – Loupežníci na Šípu, dostupné na YouTube). Mikuláš tedy asi coby elév dostal úkol odnést část lupu, za což dostal svou odměnu: *...a tomu Mikulášovi, že z toho 2 a půl lokte plátna dali, neb tak Pavel Turek řekl: Dejte jemu, chudince, to plátno. A to bylo vopálený a prostřelený.*

Na Šípu se pak podle Mikulášovy výpovědi potvrdila Tábornkova zrada: *V tom přišel taky Pavel Turek s Jírou a Mikolášem, syny Kralovcovými z Jaroměřic, a ptali se hned, přišel-li jest Táborek. A když tu Tábornka nebylo, tehdy Pavel Turek s Jírou, s Mikulášem, syny Kralovcovejmi, a s Suchánkem kočím a s jinejmi kmíny tu pod Šípem se těmi šaty dělili a Pavel Turek a synové vejšepsaní Kralovcovi láli, že jest jim Jan Třebovskej, Morávek, Táborek s penězi, co jich pobrali u Vostrý horky, ušel, a tak*

co lepších šatů bylo, ty vzali Pavel Turek, Mikuláš a Jira, synové Kralovcovi, a to sobě do filců po řeznicku svázali a loktušemi se opásali a Turek vzal tři kusy plátna pěknýho tenkýho a tu se rozešli...

I další chycený účastník, Štěpán Košílka, vzpomíná na donebevolající podraz, ačkoli právě jeho počítal Pavel Turek také mezi zrádce. Je vidět, že sami loupežníci žili v nejistotě a ne vždy se stihli zorientovat. Košílka zdůrazňuje podlost Tábořkova činu výpovědí o přísaze, ke které je sám velitel vyzval. Museli prý všichni na kord slíbit, že si nebudou nic ulívat pro sebe, ale o vše se spravedlivě rozdělí. A jestli by se u někoho ulité peníze našly, ostatní ho kordem na kusy rozsekají, k tomu je zavazuje přísaha. A pak Tábořek frknul i se všemi penězi. Není se co divit, že Kralovcovi a Turek tak zuřili, zvláště když sami byli uznávanými hejtmany. Ve skutečnosti právě oni byli na Vostře horce „doma“, opakovaně tu úspěšně loupili. Tato společná akce pro ně nedopadla vůbec dobře.

Košilka také podává trochu jiný obraz toho, kdo u Vostře horky nejvíce řádl. Narozdíl od Turka, podle kterého to byl Morávek Kořimskéj (měl na svoje Kuřimáky spadeno, vyhrožoval jim vypálením a *bil a sekal je nejvíce*), Košílka největšího násilníka líčil jinak:

A tu že obrali lidi drahně u Vostrý horky o témž svrchu psaném jarmarku, šaty jim brali i peníze a plátna a nejvíce je lidi sekal Mikuláš, syn Kralovců, a Tábořek jemu domlouval a chtěl k němu z ručnice střeliti, proč to učinil.

Asi tehdy vřava opravdu překročila běžné meze, když i na loupežnického hejtmana Tábořka to bylo moc. Snad zmizel i proto, že tušil průšvih.

Ženy v Horce?

Štěpán Košílka navíc na útrpném právě v Rajhradě neopomenul uvést i ženské družky loupežníků, a tak dnes víme, že Jan Morávek měl *pěknou kurvu* (myšleno, že byla opravdu hezká), také Adam Tábořek, podle Košílky vůdce bandy, nebyl sám, ale *Maruška, kurva jeho, konec vzala při městě Brně, neb sou jistinou ji tak to rok o jarmarku brněnským chytili, a již má jinou kurvu Barborku*. A nakonec je jmenovaný i jistý Janek Kouřimský, který má *kurvu Hladkou Mandalenu*.

Výpověď patrně sloužila především k identifikaci loupežníků, nemůžeme však vyloučit, že uvedené partnerky pobývaly s „naší partou“ i v Horce, byť se přímo této loupeže nezúčastnily. Ženy totiž loupežníky často doprovázely, pomáhaly jim všemožně v jejich činnosti, dodávaly tipy, některé se uměly ohánět i zbraněmi, dělily se společně o kořist. Často to byly zkušené zlodějky a i když přímo nepřepadávaly, otrlostí se vyrovnaly svým mužským protějškům. Tak se třeba zachovalo svědectví jisté Jany, *kurvy nebožtíka Michala Černého z Černý za Bory*. Popisuje, jak byla se svými kolegyněmi v krčmě, když tam přišli čtyři lotři:

Tu sobě kázali jísti dáti. A my s nimi všechny kurvy jedly. A potom, zaplativše za to

jídlo a pivo, šli pryč a řekli nám, jsme-li dobrý, abychom s nimi šly do Netřeby. A Kalafka řekla: Sme dobrý. I šly sme s nimi všechny. A když jsme již byli za vsej Blatem, i uhlídali, an dva člověci jdou do Chrudimě. A oni, ti lotři, řekli nám: Počkejte tuto a my tamto půjdem k nim, kejsi hromoví dva dou. I šli a my tu čekaly nedaleko od nich. A když jich došli, tu je hned prali a bili, nevím čím, tuším že sekerami. A jeden řekl (nevím kerej): A hle, že sem ho hroma udeřil, až v něm sekera po samé uši uvázla. Pravic: Hromi, povězte o penězích, a nekřičte. A což, šelmo, nepovíš? A kde je máš? A tu kurvice Mariana smála se, až se chechtala, neb sme tu nedaleko od nich byly. A když je již svlíkli a přinesli kabáty a boty ukrvavený a mně dali jeden kabát ukrvavenej a boty.

Ovšem i tyto ženy, které jen přihlížely, skončily stejně krutě, jako samotní vrazi. Jejich podíl na kořisti a nemravný život k tomu stačil. Jana, autorka citované výpovědi, byla (stejně jako její družky) zaživa zahrabána do země. Dá se předpokládat, že stejný trest stihl i jejich kolegyně u nás, minimálně polapenou *Marušku, kurvu Adama Táborka*, která *konec vzala při městě Brně*. A to zdaleka nemusela být tak cynická jak *kurvice Mariana*, která se při mordu chechtala, až se za břicho popadala. O trestech, které byly někdy neadekvátně kruté, takže nad nimi dnes žasneme podobně jako nad samotnými zločiny, si něco můžeme říct zase příště.

Na šikmé ploše

Na příkladu bratří Kralovcových vidíme, že na šikmou plochu se mohli dostat i synkové z lepších rodin. Jejich otec Ondřej byl významným měšťanem v Jaroměřicích, člen městské rady. Jejich další bratr, Jakub, dělal tělesného strážce samotnému císaři Rudolfovi II. Snad za jejich zbojničením stály nějaké rodinné spory. Podle výpovědi Pavla Turka loupežníci Kralovcovi chtěli svého mladšího bratra Jakuba zabít, jeho samého naváděli, ať ho okrade. Smrti vyhrožovali i vlastnímu otci. Ten ale na ně přesto úplně nezanevřel a snažil se je uchránit od nejhoršího. Proces s nimi se tak o něco protáhl, nakonec však stejně skončili r. 1583 oba na popravišti.

Mnohem častěji se ale asi na pochybnou loupežnickou dráhu uchýlovali lidé z okraje společnosti, kteří neměli vlastní živobytí, náhle zchudli, neměli moc co ztratit... Tak Kralovcův nejvěrnější druh, nedvědický Pavel Turek, byl synem pastýře, člověka z nejchudších. Perspektiv asi moc neměl. Z podobných důvodů začínal o mnoho let dříve i náš nejslavnější loupežník, jistý zchudlý zeman z jihu Čech.

Padouch, nebo hrdina?

Bývaly totiž doby, kdy loupežnictví bylo nejen trpěné, ale dokonce skrytě podporované. Protřelých banditů se přece dalo využít. Pánové si s jejich pomocí vyřizovali mezi sebou účty, král díky nim vzdorovitě šlechtě sražel hřebínek. V jedné takové loupežné záškodnické bandě začínal tehdy i náš národní hrdina Jan Žižka z Trocnova. Škodil mocným Rožmberkům, ale odnášeli to jejich obyčejní poddaní. Tak v popravní knize nalezneme na něho udání, že okradl kupce o herynky, jindy o sukno, číhal



Výhled z Lamberka na řeku Oslavu

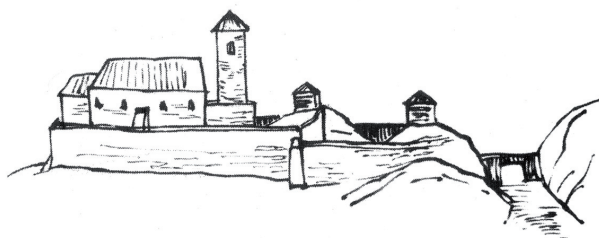
Foto: Lenka Jarolímová, mapy.cz

u silnice, bral zboží, peníze, a dokonce i vraždil. O nic lepší, než ti „naši“ loupežníci. Kdyby ho tehdy chytili, jen rozšíří seznam popravených. Ale že byl šikovný, udělal ještě kariéru.

Cenné zkušenosti sbíral u loupeživého rytíře Jana Sokola z Lamberka (pod tímto označením si musíme představit skutečného profesionálního bojovníka, s hrdostí a ctí, tehdy nebyl vnímán jako kriminální živel, přestože součástí jeho práce bylo i běžné přepadávání). To už bylo válečnictví na nejvyšší úrovni, Jan Sokol se proslavil svým uměním při obraně Znojma ve službách Václava IV. a zvláště pak po boku polského krále v bitvě u Grunwaldu. Žižka, tehdy jeho družiník, se měl od koho učit boji proti přesile, překvapivému přepadání, strategickému využívání terénu, vozové hradby... tomu, čím později sám proslul. Pod vlivem „Divokého Sokola“ se z obyčejného lapky teprve stával skutečný válečník. Psal se rok 1410, brzy po slavném vítězství u Grunwaldu Jana Sokola

pravděpodobně pro jeho rostoucí vliv v Polsku otrávil a jeho žák, pozdější husitský vůdce Žižka, ho časem zastínil. Na Sokolův Lamberk nad romantickým údolím Oslavy se ale stále můžete vydat jako na další dobrodružný výlet po stopách loupežníků. Sice z něho už moc nezbylo, ale kraj je to krásný a stojí za návštěvu.

Jan Sokol z Lamberka prý stál i za uchácením hradu v Lelekovicích v době bratrovražedných bojů mezi markrabaty Prokopem a Joštem Lucemburskými (byl hejtma-



Rekonstrukce podoby hradu Lamberka podle Jiřího Lysáka

nem Prokopových vojsk). Po pozdějším znovudobytí Joštovými stoupenci se už hrad nikdy pořádně nevzpamatoval. Komu se tedy nechce šplhat po skalách nad Oslavou, může na slavného válečníka vzpomenout i na zbytcích hradu u lelekovského kostelíka.

Pěknou procházku!

Ale zpět k naší Marušce. Už jsme si řekli, že se k ní dostaneme z České po červené značce směrem na Jinačovice. Pokud od studánky budeme po značce pokračovat dál, dojdeme až na okraj lesa s pěkným výhledem. Cesta dolů vede do Jinačovic, kde se můžeme občerstvit v Cenrále u Kašny nebo hned vedle ve znovuotevřeném hostinci U Střížů. Hospodu zde nechala obec postavit už koncem 18. století a po různých peripetiích se teď znovu vrátila do jejích rukou. Čeká vás příjemné posezení na zahrádce, ochutnat můžete klasickou i italskou kuchyni. Zajímavým cílem pro děti i gurmány může být také místní kozi farma (podle webových stránek je zde možno objednat jízdu na oslu či poníkovi, www.statekjinačovice.cz).

Pokud se nám scházet dolů do obce nechce, dáme se na kraji lesa doleva, polní cesta nás povede nejprve při poli podél lesa, pak asi po 200 metrech zabočíme na pohodlnou



lesní cestu znovu doleva. Ta nás zavede zpět až pod Sychrov. Jinou možností je, že si procházku protáhneme, neodbočíme na tuto lesáckou cestu, ale budeme pokračovat stále rovně. Přejdeme kolem závory, a pak už dále do lesa stále přímo až na rozcestník pod Velkou Babou. Zdatnější si pak mohou procházku k Marušce spojit s návštěvou Kučírkova pomníku. Šťastnou cestu!

Daniela Hrušková

(zdroje: *Smolná kniha velkobítešská*, Jindřich Francek: *Dějiny loupežnictva*, Jiří Ly-
sák: *Jan Sokol z Lamberka*, webové stránky Kuřimi)

Upozornění: o víkendu 23.–25. 7. mají v Jinačovicích hody

